

Varhaislapsuus hyvinvoinnin perustana

Kirsti Karila
Tampereen
yliopisto
19.11.2020

Esityksen sisältö

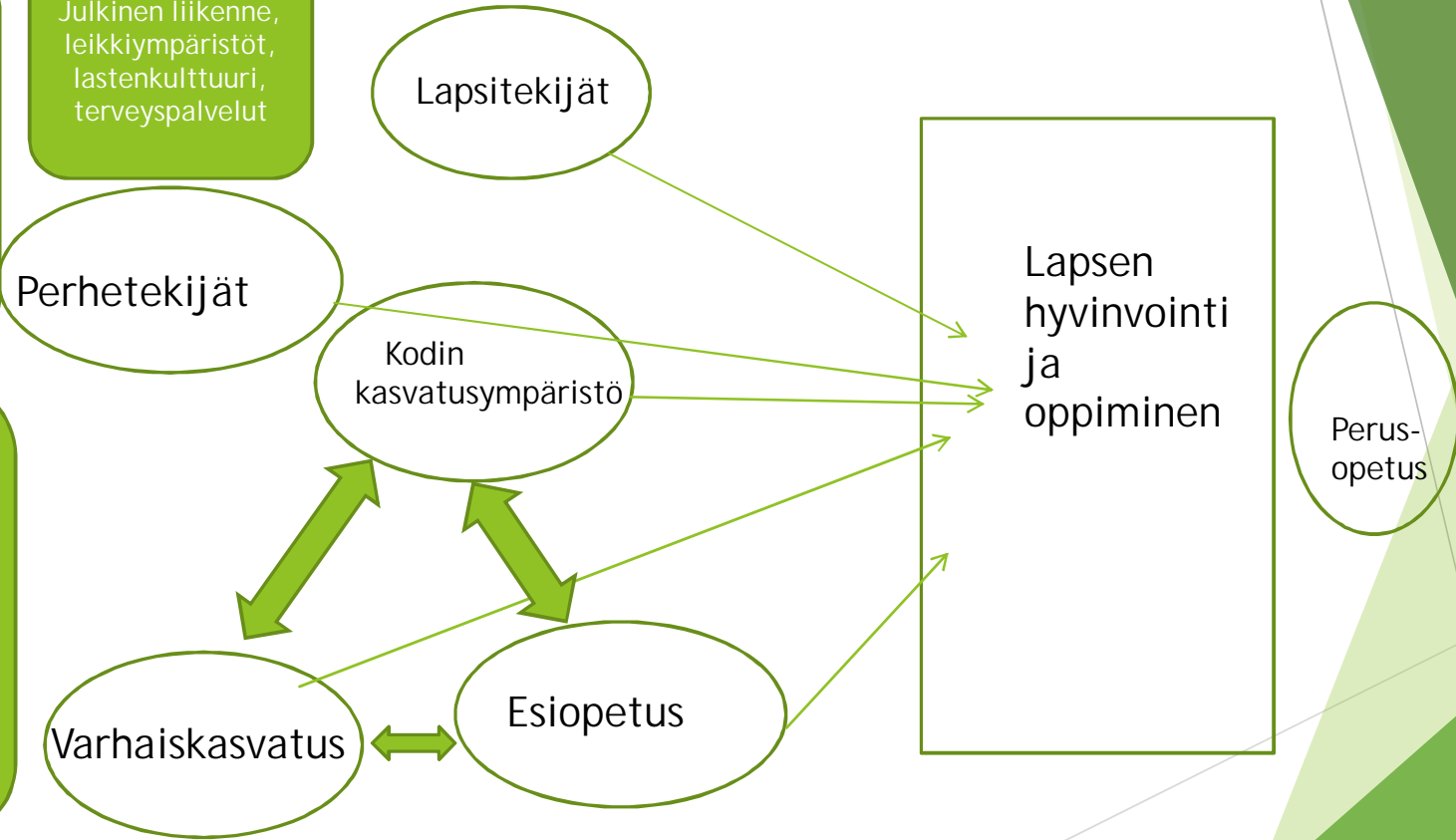
- ▶ Lasten hyvinvointia ja oppimista taustoittavat tekijät ja ympäristöt
- ▶ CHILDCARE-tutkimushankkeen (STN/SA) tuloksia tamperelaisten lasten varhaiskasvatuksen järjestämisestä, vanhempien näkökulma
- ▶ Lasten vaihtelevat varhaiskasvatuksen polut

Lapsen hyvinvointiin ja oppimiseen vaikuttavat tekijät ja ympäristöt

Kunta lasten ja lapsiperheiden elinympäristönä
-Millaista arkea Tampereella on mahdollista elää?

Julkinen liikenne, leikkiympäristöt, lastenkulttuuri, terveyspalvelut

Paikalliset lastenhoidon tuen ja varhaiskasvatuksen palvelut
-Tampereelaisten lasten hoito, varhaiskasvatus ja esiopetus?

Kuinka 4-vuotiaiden arki ja varhaiskasvatus on järjestetty? (CHILDCARE 2019-kysely)

Enemmistö (94%) kyselyn tamperelaisista neljävuotiasta osallistui varhaiskasvatukseen.

Suurin osa neljävuotiaista oli päiväkodissa (89 %) ja vain reilu viisi prosenttia ryhmä- tai perhepäivähoidossa.

Selvä enemmistö eli noin neljä viidestä kyselyn tamperelaisesta neljävuotiaasta osallistui koko- tai osa-aikaiseen kunnalliseen varhaiskasvatukseen.

Noin viidennes puolestaan käytti koko- tai osa-aikaisesti yksityisiä varhaiskasvatuspalveluita.

Neljä prosenttia neljävuotiasta oli vanhempiensa hoidettavana kotona ja kaksi prosenttia lapsista oli palkatun tai palkattoman hoitajan hoidossa joko kotona tai kodin ulkopuolella.

Myös kotihoidossa olevista lapsista selvästi suurin osa (92%) osallistui joihinkin avoimen varhaiskasvatuksen palveluihin.

Vain 8 prosenttia ei osallistunut mihinkään palveluihin.

Lapsen varhaiskasvatusaika

Yleisimmin lapsi oli
varhaiskasvatuksessa
viitenä päivänä
viikossa (71%)

Päivittäinen
varhaiskasvatusaika
oli yleisimmin 7-8
tuntia (77%)

Vanhempien koulutustaso ja varhaiskasvatusratkaisut

- ▶ Neljävuotiaiden hoitomuoto vaihteli vanhempien koulutustason mukaan hyvin vähän, eikä tilastollisesti merkitseviä yhteyksiä löydetty vanhemman koulutustason ja lapsen hoitomuodon tai varhaiskasvatuksen palveluntarjoajan välillä havaittu.
- ▶ Kunnallinen varhaiskasvatus oli neljävuotiaiden hoitomuodoista kaikkein suosituin kaikissa vanhempien koulutustasoryhmissä.
- ▶ Sekä korkea-asteen että keskiasteen tutkinnon suorittaneiden vanhempien lapsilla toiseksi useimmin hoitomuotona oli yksityinen varhaiskasvatus, kun perusasteen suorittaneiden vanhempien lapsista yksikään ei osallistunut yksityiseen varhaiskasvatukseen.
- ▶ Korkeakoulututkinnon suorittaneet vanhemmat olivat ainoita, jotka käyttivät palkatonta tai palkattua hoitajaa kotona tai kodin ulkopuolella, joskin heistäkin vain noin kaksi prosenttia käytti hoitomuotoa.

Miksi varhaiskasvatuspalvelut?

Lähes 90 prosenttia vanhemmista piti erittäin tärkeänä syynä neljävuotiaan varhaiskasvatukselle huoltajan työssäkäyntiä tai opiskelua.

Myös toisen lasten seuraaminen, lapsen kasvun ja oppimisen tukemista ja lapsen tarvetta aktiiviselle toiminnalle pidettiin erittäin tärkeinä syinä lapsen varhaiskasvatuksessa olemiselle useimpien vastaajien mielestä.

Miksi juuri kyseinen varhaiskasvatuspaikka?

- ▶ Tärkeimmiksi tekijöiksi paikan valinnalle osoittautuivat
  - ▶ varhaiskasvatuspaikan sopiva sijainti,
  - ▶ toisten lasten seura,
  - ▶ monipuolinen kasvatustoiminta,
  - ▶ lapsiryhmän koko.
- ▶ Useimmiten varhaiskasvatuspaikan erikoistuneisuus ei ollut lainkaan tärkeää (tärkeämpi yksityisen kuin kunnallisen palvelun käyttäjille).
- ▶ Varhaiskasvatuspaikan arvoja (tärkeämpi yksityisen palvelun käyttäjille) ja monikulttuurisuutta pidettiin vähemmän tärkeinä kriteereinä paikan valinnalle.

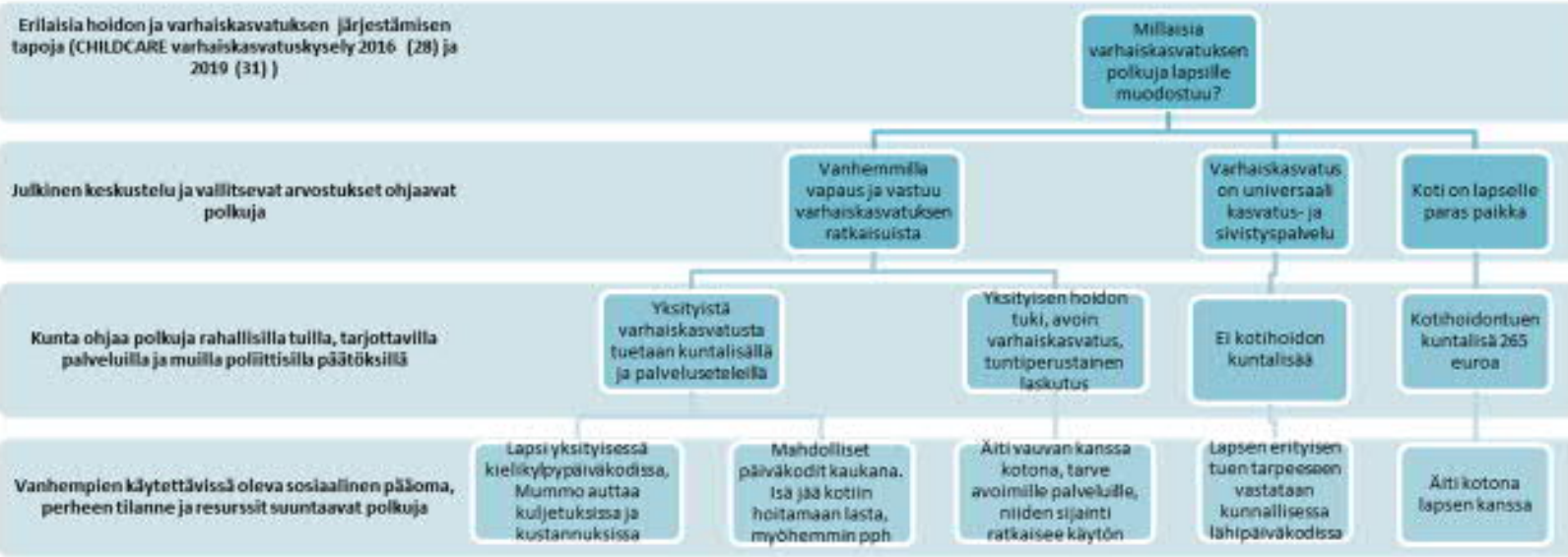
Vanhempien tyytyväisyys palveluihin

- ▶ Vanhemmat olivat pääosin tyytyväisiä lapsensa varhaiskasvatukseen. Tyytyväisimpiä oltiin hoitopaikan järjestämiseen ja sijaintiin. Myös aukioloaikoihin, lapsen ja henkilökunnan väliseen kommunikaatioon sekä hoitopaikan turvallisuuteen ja ilmapiiriin sekä työntekijöiden ammattitaitoon oltiin tyytyväisiä.
- ▶ Vanhemmat olivat tyytymättömiä varhaiskasvatuksessa henkilökunnan pysyvyyteen, palvelun hintaan, lapsiryhmän kokoon ja henkilökunnan määrään sekä tiedonsaantiin.
- ▶ Vastaajat suhtautuivat pääosin myönteisesti kunnan varhaiskasvatuspalveluihin. Eniten eri mieltä vanhemmat olivat siitä, että kunnassa olisi riittävästi ohjattua varhaiskasvatustoimintaa kotona hoidettaville lapsille.

Miksi kotihoito?

- ▶ Useimmin erittäin tärkeänä perusteluna lapsen kotihoodolle olivat
  - ▶ vanhemman oma halu viettää aikaa lapsen kanssa,
  - ▶ kokemus kotihoodon sopivuudesta lapselle,
  - ▶ kokemus avointen palveluiden riittämisestä lapselle,
  - ▶ useamman lapsen hoitaminen kotona ja
  - ▶ vanhemman oma mieltymys olla kotona.

Erilaisia hoidon ja varhaiskasvatuksen järjestämisen tapoja (CHILDCARE varhaiskasvatuskysely 2016 (28) ja 2019 (31))

Julkisen keskustelu ja vallitsevat arvostukset ohjaavat polkua

Kunta ohjaa polkua rahallisilla tuelle, tarjottavilla palveluilla ja muilla poliittisilla päätöksillä

Vanhempien käytettävissä oleva sosiaalinen pääoma, perheen tilanne ja resurssit suuntaavat polkua

Lasten vaihtelevat varhaiskasvatuspolut

Tärkeää muistaa!

- ▶ Varhaiskasvatuspalvelut ovat usein ensimmäisiä julkisia palveluja, joissa nuoret lapsiperheet kohtaavat uudessa elämänvaiheessaan.
  - ▶ Kohtaamisissa rakentuu luottamusta tai epäluottamusta hyvinvointiyhteiskuntaan ja sen palveluihin.
  - ▶ Koettu luottamus/epäluottamus kantaa pitkälle tuleviinkin tilanteisiin.
- ▶ Lasten arjen kokemukset ovat keskeisiä heidän hyvinvointinsa ja oppimisensa kannalta. Niillä on merkitystä myös lasten myöhemmälle elämäkululle.
  - ▶ Investointien kohdentaminen ennaltaehkäisevästi. Laadukas varhaiskasvatus on avainasia. Riittävä ja oikein kohdennettu tuki.
  - ▶ Kaikkien lasten pääsy samoihin maailmoihin ja vertaissuhteisiin, mahdollisuuksien tasa-arvo.
- ▶ Tietoisuus mahdollisesti eriytyvistä varhaiskasvatuksen poluista tärkeää.

Lähteet

- ▶ CHILDCARE-tutkimushanke 2015-2021. Varhaiskasvatuskyselyn 2019 tuloksia tutkimukseen osallistuneiden kuntien käyttöön. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Jyväskylän yliopisto, Tampereen yliopisto. Julkaisemattomat tulokset.
- ▶ CHILDCARE-hankkeesta tarkemmin ks. <https://www.jyu.fi/edupsy/fi/tutkimus/tutkimushankkeet/kotisivut/childcare/tietoa-hankkeesta>
- ▶ Karila, K. 2016. Vaikuttava varhaiskasvatus. Varhaiskasvatuksen tilannekatsaus 2016. Opetushallitus: Raportit ja selvitykset 2016:16.